

RAPORT Z KONTROLI
WZORCÓW UMOWNYCH
STOSOWANYCH
PRZEZ DOMY MAKLERSKIE

WARSZAWA, KWIECIEŃ 2006

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Opracowanie:

Delegatura UOKiK w Łodzi

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	3
I. WSTĘP.....	4
1. PODSTAWA PRAWNA BADANIA	4
2. CEL BADANIA	4
3. ZAKRES PRZEDMIOTOWY BADANIA	4
4. ZAKRES PODMIOTOWY BADANIA.....	5
II. UMOWY ZAWIERANE PRZEZ DOMY MAKLERSKIE Z KONSUMENTAMI.....	7
1. UMOWA O ŚWIADCZENIE USŁUG BROKERSKICH	7
1.1. Tryb i warunki zawierania umowy o świadczenie usług brokerskich.....	8
1.2. Zlecenia kupna i sprzedaży papierów wartościowych.....	9
1.3. Sposób i terminy sprawdzania pokrycia zleceń.....	10
1.5. Tryb i warunki otwierania, prowadzenia oraz zamykania rachunków i rejestrów	11
1.5.1 Rachunek papierów wartościowych	11
1.5.2. Rachunek pieniężny	12
1.5.3. Rejestr operacyjny	12
1.5.4. Rejestr sesji	13
1.6. Pozostałe istotne postanowienia regulaminu	13
2. UMOWY O POŚREDNICTWO W OBROcie NA ZAGRANICZNYCH RYNKACH REGULOWANYCH.....	14
3. PRAWA POCHODNE I PRAWA MAJĄTKOWE.....	15
4. KRÓTKA SPRZEDAŻ I POŻYCZANIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH.....	16
5. SŁOWNICZEK.....	17
III ANALIZA WZORCÓW UMÓW STOSOWANYCH PRZEZ DOMY MAKLERSKIE	22
1. POSTANOWIENIA WYŁĄCZAJĄCE LUB ISTOTNIE OGRANICZAJĄCE ODPOWIEDZIALNOŚĆ WZGLĘDEM KONSUMENTA ZA NIEWYKONANIE LUB NIENALEŻYTE WYKONANIE ZOBOWIĄZANIA (ART. 385 ³ PKT 2 KC)	22
2. POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE USTALANIA WŁAŚCIWOŚCI SĄDU W PRZYPADKU ROZSTRZYGANIA SPORÓW WYNIKAJĄCYCH Z ZAWARTYCH UMÓW (ART. 385 ³ PKT 23 KC).....	28
3. POSTANOWIENIA NAKŁADAJĄCE NA KONSUMENTA, KTÓRY NIE WYKONAŁ ZOBOWIĄZANIA LUB ODSTĄPIŁ OD UMOWY, OBOWIĄZEK ZAPŁATY RAŻĄCO WYGÓROWANEJ KARY UMOWNEJ LUB ODSTĘPNEGO (ART. 385 ³ PKT 17 KC).....	29
4. POSTANOWIENIA REGULUJĄCE PRAWA I OBOWIĄZKI KONSUMENTA W SPOSÓB SPRZECZNY Z DOBRymi OBYCZAJAMI, RAŻĄCO NARUSZAJĄCE JEGO INTERESY (ART. 385 ¹ § 1 KC)	29
IV. WNIO SKI KOŃCOWE	34

I. WSTĘP

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w związku z prowadzonym monitoringiem poszczególnych segmentów rynku w zakresie świadczenia usług na rzecz konsumentów, mającym na celu wyeliminowanie niedozwolonych postanowień umownych bądź zakazanych praktyk, przeprowadził kontrolę działalności domów maklerskich. Kontrola na podstawie upoważnienia Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) została przeprowadzona przez Delegaturę UOKiK w Łodzi.

1. Podstawa prawna badania

Art. 26 pkt 12 oraz art. 43 ust. 1 i ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080), zwana dalej ustawą o ochronie konsumentów.

2. Cel badania

Badanie ma na celu ustalenie, czy umowy wzorcowe stosowane przez domy maklerskie objęte badaniem:

- nie naruszają przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.),
- nie naruszają przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080).

3. Zakres przedmiotowy badania

W toku przeprowadzonych kontroli zebrano stosowane w obrocie z udziałem konsumentów wzorce umów, regulaminy takie jak: *Regulamin świadczenia usług brokerskich oraz prowadzenia rachunków papierów wartościowych i rachunków pieniężnych, Regulamin świadczenia usług brokerskich (...) w publicznym obrocie prawami pochodnymi, Regulamin świadczenia usług brokerskich (...)*

w publicznym obrocie prawami majątkowymi, Regulamin świadczenia usług brokerskich (...) w zakresie pośrednictwa w nabywaniu lub zbywaniu papierów wartościowych będących w obrocie na zagranicznych rynkach regulowanych, Umowa o świadczenie usług brokerskich oraz prowadzenia rachunków papierów wartościowych i rachunków pieniężnych, Umowa świadczenia usług brokerskich (...) w publicznym obrocie prawami majątkowymi, Umowa świadczenia usług brokerskich (...) w zakresie pośrednictwa w nabywaniu lub zbywaniu papierów wartościowych będących w obrocie na zagranicznych rynkach regulowanych.

4. Zakres podmiotowy badania

Do badania wytypowano drogą losową 21 spośród 38 (tj. 55%) domów maklerskich i banków prowadzących działalność maklerską. Badaniem zostały objęte następujące podmioty:

1. ABN AMRO Securities (Polska) SA, ul. 1-go Sierpnia 8A, 02-134 Warszawa,
2. Bankowy Dom Maklerski PKO BP SA, ul. Puławska 15, 02-515 Warszawa,
3. Beskidzki Dom Maklerski SA, ul. Stojałowskiego 27, 43-300 Bielsko-Biała,
4. Biuro Maklerskie Banku Przemysłowo-Handlowego PBK SA, Al. Pokoju 1, 31-548 Kraków,
5. Biuro Maklerskie BGŻ SA, ul. Żurawia 6/12, 00-503 Warszawa,
6. Biuro Maklerskie BISE SA, ul. Żeromskiego 75, 26-600 Radom,
7. CA IB Securities SA, ul. Emilii Plater 53, 00-113 Warszawa,
8. Centralny Dom Maklerski Pekao SA, ul. Wołoska 18, 02-675 Warszawa,
9. DB Securities SA, Pl. Grzybowski 12/14/16, 00-104 Warszawa,
10. Dom Inwestycyjny BRE Banku SA, ul. Wspólna 47/49, 00-684 Warszawa,
11. Dom Maklerski AmerBrokers SA, Al. Jerozolimskie 123 (X piętro), 02-017 Warszawa,
12. Dom Maklerski Banku Handlowego SA, ul. Chałubińskiego 8, 00-613 Warszawa,

13. Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska SA, ul. Marszałkowska 78/80, 00-517 Warszawa,
14. Dom Maklerski BZ WBK SA, pl. Wolności 15, 60-967 Poznań,
15. Dom Maklerski PENETRATOR SA, ul. Gołębia 6, 31-007 Kraków,
16. ERSTE Securities Polska SA Dom Maklerski, Al. Jana Pawła II 23, 00-854 Warszawa,
17. HSBC Securities Polska SA, ul. Książęca 4, 00-498 Warszawa,
18. ING Securities (Poland) SA, Pl. Trzech Krzyży 10/14, 00-499 Warszawa,
19. Internetowy Dom Maklerski SA, Mały Rynek 7, 31-041 Kraków,
20. KBC Securities, N.V. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce, ul. Chmielna 85/87, 00-805 Warszawa,
21. Millenium Dom Maklerski SA, ul. Al. Jerozolimskie 123a, 02-017 Warszawa.

Dwóch z spośród ww. przedsiębiorców zaniechało prowadzenia działalności na rynku objętym badaniem (HSBC Securities Polska SA oraz ABN AMRO Securities (Polska) SA).

II. UMOWY ZAWIERANE PRZEZ DOMY MAKLERSKIE Z KONSUMENTAMI

Domy maklerskie oferują klientom szeroki wachlarz usług, opartych o przygotowane przez przedsiębiorcę umowy. Umowy między domami maklerskimi i ich klientami mają z reguły charakter umów adhezyjnych tzw. umów obrotu masowego. Oznacza to, że ze względu na częstotliwość i powszechność zawierania tego rodzaju umów, nie ma możliwości negocjowania ich postanowień, a zawarcie umowy odbywa się przez zaakceptowanie formularza umowy i treści regulaminu, bowiem przy ich zawieraniu domy maklerskie posługują się przyjętymi regulaminami i wzorcami umów. Najbardziej charakterystyczne umowy na rynku papierów wartościowych to umowa o świadczenie usług brokerskich, która w praktyce wstępuje najczęściej oraz inne umowy, których przedmiotem są różne postaci papierów wartościowych.

1. Umowa o świadczenie usług brokerskich

Umowa o świadczenie usług brokerskich jest umową nazwaną. Zgodnie z art. 73 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2005 r. Nr 183, poz. 1538) na podstawie umowy o świadczenie usług brokerskich firma inwestycyjna wykonuje zlecenia nabycia lub zbycia papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu zorganizowanego. Z tego wynika, że umowa o świadczenie usług brokerskich ma charakter umowy ramowej, ponieważ dom maklerski zobowiązuje się w niej do zawierania w przyszłości umów sprzedaży i kupna papierów wartościowych. Obowiązek ten powstaje w momencie złożenia zlecenia przez klienta.

W umowie o świadczenie usług brokerskich dom maklerski może także zobowiązać się do prowadzenia rachunku papierów wartościowych lub rachunku pieniężnego, służącego do obsługi rachunku papierów wartościowych oraz do obsługi realizacji innych zobowiązań domu maklerskiego wobec klienta lub zobowiązań klienta wobec domu maklerskiego. Postanowienia te nie należą jednak do koniecznych elementów umowy o świadczenie usług brokerskich.

Do umowy o świadczenie usług brokerskich znajdują zastosowanie postanowienia kodeksu cywilnego (kc) dotyczące umowy zlecenia z wyłączeniem art. 737 kc. Oznacza to na przykład, że jeżeli strony nie umówiły się inaczej, za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie. Skutkiem wyłączenia stosowania art. 737 kc jest to, że dom maklerski nie może bez uprzedniej

zgody klienta odstąpić od określonego w umowie sposobu wykonania zlecenia np. w sytuacji, w której dom maklerski chciałby dokonać modyfikacji zlecenia, ponieważ lepiej od klienta potrafi ocenić sytuację rynkową.

W zawieranych, zgodnie z umową o świadczenie usług brokerskich, umowach zlecenia nabycia lub zbycia papierów wartościowych dom maklerski zobowiązuje się wobec klienta do nabycia lub zbycia oznaczonych w tym zleceniu papierów wartościowych we własnym imieniu, lecz na rachunek klienta. Dom maklerski odpowiada wobec klienta dającego zlecenie sprzedaży za zapłatę ceny przez nabywcę papierów wartościowych. Do umów tych stosuje się odpowiednio postanowienia kodeksu cywilnego dotyczące umowy komisu z wyłączeniem art. 768 § 3 kc. Wyłączenie to ma na celu ochronę klienta domu maklerskiego przed skutkami ingerencji domu maklerskiego w treść zlecenia.

Zarówno umowa o świadczenie usług brokerskich, jak i umowy zlecenia nabycia lub zbycia papierów wartościowych powinny być, pod rygorem nieważności, zawarte na piśmie. Forma pisemna oznacza konieczność złożenia własnoręcznego podpisu pod treścią dokumentu.

Zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2005 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych oraz banków powierniczych (Dz. U. z 2006 r. Nr 2, poz. 8), szczegółowe warunki zawarcia i realizacji umowy o świadczenie usług brokerskich określa regulamin świadczenia tych usług, do którego znajdują zastosowanie ogólne przepisy kodeksu cywilnego o zobowiązaniach umownych, dotyczące wzorców umów i regulaminów. Zgodnie z art. 384 kc, ustalony przez dom maklerski regulamin wiąże inwestora, jeżeli został mu doręczony przy zawarciu umowy.

Do regulaminów świadczenia usług brokerskich należy także stosować przepisy regulujące problematykę klauzul abuzywnych, czyli niedozwolonych postanowień umownych, które kształtują prawa i obowiązki inwestora w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszają jego interesy. Zagadnienie to zostało uregulowane w art. 384 – 385⁴ kc, a katalog niedozwolonych postanowień umownych zawarty został w art. 385³ kc.

1.1. Tryb i warunki zawierania umowy o świadczenie usług brokerskich

Te postanowienia regulaminu odnoszą się do formy umowy, dokumentów niezbędnych do przedstawienia domowi maklerskiemu przy zawieraniu umowy oraz określają, czy do zawarcia umowy niezbędne jest osobiste stawiennictwo w domu maklerskim, czy możliwe jest zawarcie umowy na przykład drogą korespondencyjną.

1.2. Zlecenia kupna i sprzedaży papierów wartościowych

Zlecenie klienta dla swej ważności musi zawierać:

1. dane ustalone z klientem, umożliwiające jednoznaczną identyfikację klienta,
2. datę i czas wystawienia,
3. rodzaj i liczbę maklerskich instrumentów finansowych będących przedmiotem zlecenia,
4. przedmiot zlecenia (kupno czy sprzedaż),
5. określenie ceny, po jakiej ma nastąpić realizacja zlecenia,
6. oznaczenie terminu ważności zlecenia,
7. podpis klienta lub jego pełnomocnika.

Zlecenie może być wystawione z dowolnym terminem ważności (terminem realizacji na rynku regulowanym). W przypadku, gdy termin taki nie został wskazany, przyjęty sposób postępowania określa regulamin.

W praktyce funkcjonują także szczególne rodzaje zleceń, określane mianem „zleceń do dyspozycji maklera” – DDM. Są to zlecenia, na podstawie których możliwe jest wystawianie więcej niż jednego zlecenia brokerskiego – czyli zlecenia przekazywane przez dom maklerskie na rynek regulowany – a zamiast liczby papierów wartościowych można wskazać maksymalną łączną wartość transakcji będącą wynikiem realizacji tego zlecenia. Zlecenia DDM mogą także zawierać inne niż wskazane wyżej warunki realizacji, dotyczące na przykład momentu jego realizacji (wybór momentu realizacji może być także pozostawiony do uznania maklera realizującego zlecenie), określonego zarówno przez parametry czasowe (przykładowo 2 dni od momentu złożenia zlecenia lub inne (na przykład osiągnięcie przez papier wartościowy, będący przedmiotem zlecenia, określonego kursu).

Zlecenia klientów mogą być przyjmowane w domach maklerskich (w tzw. punktach obsługi klienta – POK – które mogą mieć charakter stały lub tymczasowy), lecz klienci mogą także składać je bez konieczności przychodzenia do domu maklerskiego na przykład za pomocą telefonu, telefaksu, modemu lub innych urządzeń technicznych. Dopuszczalne jest także składanie przez klientów, zleceń za pomocą elektronicznych nośników informacji. W takim jednak wypadku klient winien opatrzyć swoje zlecenie bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Świadczenie usług za

pomocą urządzeń technicznych odbywa się najczęściej na podstawie odrębnie przygotowanych wzorców albo też na podstawie odpowiednich aneksów do podstawowych umów.

1.3. Sposób i terminy sprawdzania pokrycia zleceń

Dom maklerski może, w zależności od oceny wiarygodności i wypłacalności klienta, wymagać, aby w momencie złożenia przez niego zlecenia kupna papierów wartościowych posiadał środki pieniężne w wysokości wystarczającej do rozliczenia transakcji kupna (tzw. pokrycie). Możliwe jest także częściowe lub całkowite odstąpienie przez dom maklerski od powyższego wymogu, pod warunkiem ustalenia przez klienta zabezpieczenia, którym mogą być w szczególności gwarancja bankowa, akredytywa, papiery wartościowe zablokowane na rachunku papierów wartościowych klienta, środki pieniężne zablokowane na rachunku bankowym, czek potwierdzony przez bank czy też tzw. blokada autonomiczna.

Wysokość wymaganego pokrycia i zabezpieczeń są ustalane w umowie z klientem. Pokrycie zlecenia sprawdzane jest w chwili jego złożenia, a w przypadku zleceń składanych z terminem ważności na kilka sesji, przed każdą sesją. Przy ustalaniu pokrycia brane są pod uwagę niezablokowane środki pieniężne, zapisane na rachunku pieniężnym klienta oraz należności z zawartych transakcji sprzedaży, które będą rozliczane przed lub równocześnie z transakcjami kupna, dla których badane jest pokrycie.

W momencie stwierdzenia, że klient posiada wystarczające pokrycie w środkach pieniężnych i należnościach, środki te są blokowane do czasu rozliczenia transakcji.

W przypadku sprzedaży papierów wartościowych dom maklerski wystawi zlecenie brokerskie tylko wtedy, gdy klient posiada niezablokowane papiery wartościowe lub prawa do otrzymania papierów wartościowych, zapisane w rejestrze sesji.

W przypadku, gdy po złożeniu przez klienta zlecenia okaże się, że nie posiada on pokrycia w wymaganej wysokości (w tym także zabezpieczeń), dom maklerski może albo odstąpić od realizacji zlecenia, albo zrealizować je w takiej części, na jaką pozwala istniejące pokrycie wraz z zabezpieczeniami.

1.5. Tryb i warunki otwierania, prowadzenia oraz zamykania rachunków i rejestrów

Dom maklerski może prowadzić dla klienta rachunek papierów wartościowych i rachunek pieniężny oraz rejestr operacyjny i rejestr sesji.

1.5.1 Rachunek papierów wartościowych

Rachunki papierów wartościowych są rejestrami osób uprawnionych z papierów wartościowych. Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oznaczenie rachunków musi pozwalać na identyfikację osób, którym przysługują prawa z papierów wartościowych. Rachunki papierów wartościowych są częścią depozytu papierów wartościowych, który jest systemem księgowo-ewidencyjnym, obejmującym oprócz rachunków papierów wartościowych, prowadzonych przez domy maklerskie i inne upoważnione podmioty, także konta depozytowe i rachunki papierów wartościowych, prowadzone w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych SA (KDPW). Rachunki papierów wartościowych mogą być prowadzone przez domy maklerskie, banki prowadzące działalność maklerską i banki prowadzące rachunki papierów wartościowych na podstawie zezwolenia Komisji Papierów Wartościowych i Giełd. Rachunki papierów wartościowych mogą być także prowadzone przez inne podmioty pośredniczące w zbywaniu papierów wartościowych, emitowanych przez Skarb Państwa lub NBP – jeżeli dokonane przez nie zapisy dotyczą tych papierów i pozwalają na identyfikację ich posiadaczy.

Za rachunki papierów wartościowych uznać można również zapisy dokonywane przez podmioty biorące udział w oferowaniu papierów wartościowych w obrocie pierwotnym lub pierwszej ofercie publicznej, o ile identyfikują one osoby, którym przysługują prawa z papierów wartościowych.

Regulamin, w części poświęconej prowadzeniu rachunków papierów wartościowych musi określać tryb, warunki i przyczyny ustanowienia lub znoszenia blokady papierów wartościowych oraz praw do otrzymania papierów wartościowych, sposoby postępowania z papierami wartościowymi, będącymi przedmiotem zabezpieczeń, tryb i warunki przenoszenia papierów wartościowych na rachunki klienta w innym podmiocie, a także sposób sporządzania i przekazywania klientowi wyciągów z rachunków.

W praktyce regulaminy określają częstotliwość, z jaką klient otrzyma bezpłatne wyciągi z rachunku papierów wartościowych i sposób ich udostępniania (pocztą, w punkcie obsługi klienta, przez internet). Możliwe jest żądanie przez klienta w każdej chwili sporządzenia wyciągu z rachunku, jednak trzeba się liczyć z koniecznością poniesienia dodatkowych opłat za te czynności.

1.5.2. Rachunek pieniężny

Rachunki pieniężne prowadzone przez domy maklerskie służą do obsługi rachunków papierów wartościowych oraz do obsługi realizacji innych zobowiązań domu maklerskiego wobec klienta lub zobowiązań klienta wobec domu maklerskiego z tytułu świadczonych usług. Rachunki te nie są rachunkami bankowymi w rozumieniu prawa bankowego, do istoty rachunków pieniężnych nie należy możliwość dokonywania rozliczeń na zlecenie klienta.

Dom maklerski może zatem wykonywać dyspozycje klienta dotyczące jego środków pieniężnych w celu:

1. realizacji zobowiązań wynikających z nabywania lub zbywania papierów wartościowych, praw majątkowych na rynku regulowanym, praw majątkowych na giełdzie towarowej oraz jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych,
2. pokrywania opłat, prowizji i innych zobowiązań klienta z tytułu umów zawartych między domem maklerskim i klientem,
3. dokonywania przelewów dotyczących ustanawiania depozytów zabezpieczających, związanych z obrotem prawami pochodnymi i prawami majątkowymi na giełdzie towarowej,
4. spłaty pożyczek i kredytów zaciągniętych na nabycie papierów wartościowych w publicznym obrocie,
5. wypłaty środków pieniężnych przez klienta,
6. przelewu środków pieniężnych na rachunek bankowy klienta lub na inny jego rachunek pieniężny.

Decyzja, czy rachunki pieniężne mają być oprocentowane, czy nie należy do domu maklerskiego, w regulaminie świadczenia usług brokerskich powinny jednak znaleźć się postanowienia dotyczące sposobu naliczania odsetek oraz trybu określenia ich wysokości, jeżeli umowa o świadczenie usług brokerskich przewiduje możliwość oprocentowania środków pieniężnych.

1.5.3. Rejestr operacyjny

Rejestr operacyjny jest to rejestr papierów wartościowych i praw do otrzymania papierów wartościowych, które mogą być przedmiotem zlecenia sprzedaży. Rejestr ten ma charakter

ciągły i współistnieje obok rachunku papierów wartościowych, ponieważ dom maklerski dla klienta, dla którego prowadzi rachunek papierów wartościowych, otwiera także rejestr operacyjny. W rejestrze operacyjnym rejestrowane są prawa do otrzymania papierów wartościowych, jeżeli rozliczenie transakcji kupna tych papierów objęte jest systemem gwarantującym prawidłowe wykonanie zobowiązań wynikających z transakcji zawartych przez uczestników KDPW oraz papiery wartościowe zapisane na rachunku, z wyłączeniem papierów wartościowych, które były przedmiotem zawartych, lecz jeszcze nierozliczonych transakcji sprzedaży.

1.5.4. Rejestr sesji

Rejestr sesji otwiera się na każdą sesję przed jej rozpoczęciem lub w trakcie trwania. Rejestr ten ma na celu monitorowanie zdolności klienta do składania zleceń kupna i sprzedaży.

Rejestr sesji obejmuje papiery wartościowe i prawa do otrzymania papierów wartościowych w liczbie zgodnej z ustaloną na podstawie rejestru operacyjnego. Zapisy w rejestrze sesji dokonywane są na podstawie potwierdzenia realizacji transakcji, otrzymanego z giełdy lub rynku pozagiełdowego w czasie sesji. Rejestr sesji zamykany jest po zakończeniu sesji.

1.6. Pozostałe istotne postanowienia regulaminu

Regulamin świadczenia usług brokerskich zawiera jeszcze szereg szczegółowych uregulowań precyzujących treść stosunku umownego, jaki zawiązuje się między domem maklerskim a klientem m.in.:

1. Pełnomocnictwa – tryb, formę i warunki ich ustanowienia. Pełnomocnictwo może być udzielone jako ogólne, obejmujące umocowanie do dokonywania wszelkich czynności nieprzekraczających zwykłego zarządu; rodzajowe, obejmujące umocowanie do dokonywania czynności przekraczających zwykły zarząd lub szczególne, wskazujące określoną czynność, do dokonania której umocowany jest pełnomocnik. Pełnomocnictwo ogólne powinno być pod rygorem nieważności udzielone na piśmie. Domy maklerskie często wymagają, aby pełnomocnictwo było udzielone w obecności pracownika domu maklerskiego albo by podpis posiadacza rachunku był notarialnie poświadczony.
2. Wysokość, sposoby i terminy wnoszenia opłat i prowizji. Do umowy o świadczenie usług brokerskich zastosowanie ma przepis dotyczący umowy zlecenia, zgodnie z którym za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie, jeżeli z umowy lub okoliczności nie wynika

nic innego. W przypadku zleceń kupna i sprzedaży papierów wartościowych, stosuje się przepis dotyczący umów komisji, zgodnie z którym przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do kupna lub sprzedaży rzeczy ruchomych (w tym papierów wartościowych) za wynagrodzeniem.

3. Zmiana regulaminu – powinna być dokonana w taki sposób i w takim terminie, żeby klient mógł zapoznać się z nią i w razie potrzeby dokonać wypowiedzenia umowy, tak aby uległa ona rozwiązaniu przed wejściem w życie zmian, które uznał za niekorzystne. Mając na uwadze treść art. 384¹ kc uznać należy, że każda zmiana regulaminu powinna być konsumentowi doręczona.
4. Wypowiedzenie i rozwiązanie umowy – zakończenie stosunku prawnego, łączącego dom maklerski z klientem nastąpi przez rozwiązanie umowy o świadczenie usług brokerskich. W praktyce regulaminy domów maklerskich przyznają klientom prawo do wypowiedzenia umowy w każdym czasie, bez konieczności istnienia ważnych powodów, domom maklerskim przyznają zaś prawo do rozwiązania umowy za wypowiedzeniem, ale jedynie z ważnych powodów. Przez ważne powody należy rozumieć m.in. istotne i uporczywe naruszanie przez klienta postanowień umowy, skutkujące utratą zaufania domu maklerskiego czy też istotne zmiany organizacyjne i prawne dotyczące domu maklerskiego.

Umowa o świadczenie usług brokerskich wygasa także gdy upłynie czas, na jaki została zawarta, w przypadku śmierci klienta, oraz w przypadku utraty przez dom maklerski uprawnień koniecznych do świadczenia usług.

2. Umowy o pośrednictwo w obrocie na zagranicznych rynkach regulowanych

Pośrednictwo w nabywaniu i zbywaniu papierów wartościowych na zagranicznych rynkach regulowanych zaliczane jest do katalogu czynności maklerskich, zastrzeżonych wyłącznie dla domów maklerskich. Dom maklerski, który posiada zezwolenie na wykonywanie tej działalności, może także pośredniczyć w nabywaniu lub odkupywaniu jednostek uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania, które mają siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej oraz w nabywaniu i zbywaniu na zagranicznych uznanych rynkach pochodnych instrumentów finansowych, niebędących papierami wartościowymi.

Usługi te świadczone są na podstawie **umowy i regulaminu**. Regulamin powinien określać m. in.:

1. formę i tryb zawarcia i rozwiązania umowy,
2. określenie wynagrodzenia,
3. tryb i warunki składania zleceń,
4. zasady badania pokrycia zleceń,
5. zasady ustanawiania pełnomocnictw,
6. zasady informowania klienta o zawarciu transakcji,
7. sposoby zmiany regulaminu,
8. sposób informowania klienta o wyborze zagranicznego podmiotu świadczącego usługi brokerskie.

3. Prawa pochodne i prawa majątkowe

Świadczenie usług w zakresie praw pochodnych (będących papierami wartościowymi) może się odbywać albo na podstawie regulaminu świadczenia usług brokerskich albo na podstawie odrębnego regulaminu, w przypadku gdy świadczenie usług brokerskich w zakresie praw pochodnych związane jest z obowiązkiem wnoszenia depozytu zabezpieczającego (np. kontrakty terminowe).

Z uwagi na ryzyko związane z transakcjami na instrumentach pochodnych, dom maklerski przed podpisaniem umowy musi określić wymagania finansowe, jakie musi spełniać klient i uzyskać od niego oświadczenie o sytuacji majątkowej, ponieważ niewywiązanie się klienta z przyjętych zobowiązań powoduje, że dom maklerski musi dokonać rozliczenia z izbą rozliczeniową z własnych środków, co może zagrażać jego sytuacji finansowej.

Z transakcjami na instrumentach pochodnych wiąże się obowiązek wnoszenia przez klienta depozytu zabezpieczającego. Regulamin świadczenia usług w tym zakresie określa m.in.:

1. sposoby ustalania wysokości depozytu zabezpieczającego,

2. tryb informowania klienta o zmianie jego wysokości,
3. sposoby i tryb wnoszenia depozytu i jego uzupełniania.

Powyższe zasady mają zastosowanie także w przypadku dokonywania transakcji prawami majątkowymi, czyli będącymi w obrocie na rynku regulowanym prawami majątkowymi, których cena rynkowa bezpośrednio lub pośrednio zależy od kształtowania się ceny rynkowej walut obcych, czy też od zmiany wysokości stóp procentowych. Dom maklerski, który świadczy usługi polegające na pośrednictwie w nabywaniu lub zbywaniu praw majątkowych na rynku regulowanym, prowadzi dla klienta rachunek praw majątkowych.

4. Krótka sprzedaż i pożyczanie papierów wartościowych

Przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2005 r. w sprawie pożyczania papierów wartościowych z udziałem podmiotów prowadzących działalność maklerską oraz banków prowadzących rachunki papierów wartościowych (Dz. U. z 2005 r. Nr 71, poz. 638) umożliwiają inwestorom dokonywanie krótkiej sprzedaży papierów wartościowych. Pożyczki papierów wartościowych mogą być także wykorzystywane w celu zabezpieczenia płynności rozliczania transakcji zawieranych na rynku regulowanym.

Istotą sprzedaży krótkiej jest zarabianie na spadkach kursów papierów wartościowych. Oznacza to, że inwestor, który zakłada, że w najbliższym czasie kurs danych papierów wartościowych spadnie, pożycza te papiery i sprzedaje je. Jeżeli przewidywania inwestora sprawdzą się i kurs rzeczywiście spadnie, wówczas inwestor odkupuje papiery wartościowe po niższym kursie i zarabia na różnicy między ceną sprzedaży (kiedy kurs był wyższy) a ceną odkupu (kiedy kurs był niższy).

Przedmiotem sprzedaży krótkiej mogą być papiery wartościowe, będące w obrocie na rynku regulowanym, jednak rozporządzenie wyłącza z możliwości dokonania sprzedaży krótkiej zbywalne prawa majątkowe wynikające z papierów wartościowych oraz prawa majątkowe, których cena zależy bezpośrednio lub pośrednio od ceny papierów wartościowych. Inwestor w celu dokonania sprzedaży krótkiej pożycza papiery wartościowe od domu maklerskiego, w którym ma otwarty rachunek papierów wartościowych i rachunek pieniężny.

Z klientami, którzy chcą sprzedawać krótko, dom maklerski zawiera ramową umowę sprzedaży krótkiej, a z klientami lub podmiotami, od których dom maklerski chce pożyczyć papiery wartościowe, musi zawrzeć ramową umowę pożyczki.

5. Słowniczek

Depozyt zabezpieczający – środki pieniężne lub papiery wartościowe akceptowane przez dom maklerski, utrzymywane w celu zabezpieczenia otwartych pozycji klienta; środki pieniężne stanowiące depozyt zabezpieczający są ewidencjonowane odrębnie na rachunku pieniężnym klienta, a papiery wartościowe stanowiące depozyt zabezpieczający zapisywane są na wyodrębnionym koncie rachunku papierów wartościowych klienta;

Dogrywka – faza sesji, podczas której odbywa się składanie dodatkowych zleceń kupna i sprzedaży z limitem ceny równym określonemu kursowi jednolitemu;

Działalność maklerska – jest to działalność, która obejmuje: oferowanie papierów wartościowych w obrocie pierwotnym lub w pierwszej ofercie publicznej, nabywanie lub zbywanie papierów wartościowych na cudzy rachunek (usługi brokerskie), zarządzanie cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie, doradztwo w zakresie obrotu papierami wartościowymi, prowadzenie rachunków papierów wartościowych oraz rachunków pieniężnych służących do ich obsługi;

Firma inwestycyjna – dom maklerski, bank prowadzący działalności maklerską, zagraniczna firma inwestycyjna prowadząca działalność maklerską na terytorium RP oraz zagraniczna osoba prawna z siedzibą na terytorium państwa należącego do OECD lub WTO, prowadząca na terytorium RP działalność maklerską;

Giełda Papierów Wartościowych (GPW) – spółka Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA oraz regulowany rynek giełdowy utworzony przez tę spółkę;

Indeksy giełdowe WIG-20 – to mierniki obrazujące w sposób syntetyczny i całościowy tendencję na giełdach papierów wartościowych na świecie. Pozwalają ocenić, czy kursy akcji wykazują w danym okresie tendencję rosnącą, malejącą, czy utrzymują się na niezmiennym poziomie. Indeksy giełdowe informują o ogólnej sytuacji rynkowej, uwzględniając dużą liczbę notowanych akcji. Indeks WIG-20 opiera się na akcjach 20 wiodących (najbardziej płynnych, największych) spółek giełdowych notowanych na rynku podstawowym. Dobór spółek do indeksu opiera się na precyzyjnie zdefiniowanym rankingu indeksu WIG-20. Ranking sporządzany jest co 3 miesiące, według stanu na koniec każdego pierwszego miesiąca kwartału. Kolejność miejsc w rankingu określana jest na podstawie udziałów procentowych każdej ze spółek w kapitalizacji giełdowej (waga 0,4) oraz wartości obrotów (waga 0,6);

Jednostki indeksowe MiniWIG-20 – instrumenty pochodne, które pozwalają w łatwy sposób i bez konieczności korzystania z pośrednictwa funduszy inwestycyjnych zarabiać na wzroście

kursów 20 największych giełdowych spółek z WIG-20. Giełdowa cena jednostki to 10% wartości indeksu WIG-20 przeliczanego na złotówki. Każdy wzrost indeksu o 10 punktów oznacza dla kupującego MiniWIG-20 zysk w wysokości 1 zł. MiniWIG-20 umożliwia też grę pod spadek indeksu (należy wystawić jednostkę na sprzedaż);

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych (KDPW) – spółka Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA;

Kontrakty terminowe na indeks WIG-20 – instrument pochodny będący zakładem o koniunkturę giełdową, ściślej zmianę indeksu 20 największych i najbardziej płynnych firm – WIG-20. Każdy jego punkt jest wart 10 zł. Wzrost lub spadek tego wskaźnika o 1 pkt oznacza w zależności od przyjętej strategii stratę lub zysk inwestora w wysokości 10 zł. Można grać zarówno na spadek indeksu jak i jego wzrost. Tego rodzaju inwestycja daje możliwość szybkiego pomnożenia zainwestowanego kapitału już przy zmianie indeksu o kilka procent;

Kontrakty terminowe na obligacje skarbowe – instrument pochodny wprowadzony do obrotu głównie z myślą o inwestorach instytucjonalnych. Umożliwia zarabianie na zmianach rynkowych stóp procentowych lub zabezpieczanie się przed niekorzystnymi zmianami na krajowym rynku długu;

MTS-CeTO – spółka MTS-CeTO SA oraz regulowany rynek pozagiełdowy utworzony przez tę spółkę;

Obrót zorganizowany – obrót papierami wartościowymi lub innymi instrumentami finansowymi dokonywany na terytorium RP na rynku regulowanym albo w alternatywnym systemie obrotu;

Opcje na akcje – instrumenty pochodne, które opiewają na akcje pięciu najbardziej płynnych firm: KGHM, Pekao SA, PKN Orlen, Prokom, TP SA.

opcja – kupujący ma prawo do zakupu lub sprzedaży w przyszłości określonego papieru wartościowego (tzw. instrumentu bazowego) po z góry znanej cenie. Może z tego prawa skorzystać, ale nie musi (wtedy jego stratą jest zapłacona za opcję cena). Druga strona transakcji – tzw. wystawca – za otrzymaną zapłatę (cenę opcji zwaną premią) zobowiązuje się do dostawy bądź odkupienia papierów,

opcja kupna (typu „call”) – kupujący ją inwestor zarabia na wzrostach kursu danej spółki (jego zysk jest nieograniczony, maksymalna strata ograniczona do zapłaconej ceny opcji, tzw. premii),

opcja sprzedaży (typu „put”) – kupujący ją inwestor zarabia w czasach dekonjunktury – spadku notowań poszczególnych spółek (jego zysk prawie nieograniczony, maksymalna strata – zapłacona za opcję cena),

wystawienie opcji – wiąże się z wysokim ryzykiem; inwestor zobowiązuje się do odkupienia bądź sprzedaży akcji w przyszłości po ustalonej z góry cenie. Straty wystawcy opcji mogą być nieograniczone, zyski – to maksymalnie otrzymana od kupującego premia,

cena opcji (tzw. premia opcyjna) – cena, jaką trzeba zapłacić, aby stać się właścicielem opcji,

termin wygaśnięcia – ostatni dzień „życia” opcji, w którym dochodzi do ewentualnego rozliczenia opcji z wystawcą,

kurs wykonania – z góry znana cena akcji, po której właściciel opcji będzie mógł „kupić” bądź „sprzedać” w przyszłości pakiet akcji danej spółki od wystawcy opcji; Zamiast fizycznej dostawy akcji odbywa się jedynie rozliczenie pieniężne zysków bądź strat,

kurs rozliczenia – średni kurs akcji danej spółki w ostatnim dniu „życia” opcji,

instrument bazowy – papier wartościowy, od którego zależy wartość opcji. Mogą to być przeliczane na złotówki indeksy lub pakiety akcji wybranych spółek;

Opcje na WIG-20 – instrumenty pochodne, których kupno pozwala inwestorom zarabiać na zmianach indeksu WIG-20 przy ograniczonym ryzyku. Kupujący opcje typu *call* (kupna) zarobi, jeśli WIG-20 wzrośnie powyżej określonego wcześniej poziomu. Przy opcji typu *put* (sprzedaży) – jeśli indeks spadnie poniżej ustalonego poziomu. W przeciwieństwie do kontraktów terminowych strata kupującego jest ograniczona do zapłaconej ceny. Wskaźnik giełdowy podobnie jak w kontraktach terminowych przeliczany jest na złotówki;

Otwarcie pozycji – nabycie lub wystawienie prawa pochodnego na rynku praw pochodnych, które powoduje zajęcie nowej pozycji.

Papiery wartościowe – akcje, prawa do akcji, warranty subskrypcyjne, kwity depozytowe, obligacje, listy zastawne, certyfikaty inwestycyjne oraz inne zbywalne papiery wartościowe wyemitowane na podstawie właściwych przepisów prawa polskiego lub obcego oraz zbywalne prawa majątkowe wynikające z tych papierów wartościowych, a także inne prawa majątkowe, których cena zależy bezpośrednio lub pośrednio od ceny papierów wartościowych, a od dnia dopuszczenia do publicznego obrotu papierami wartościowymi są nimi również inne prawa majątkowe – pod warunkiem, że zostaną zarejestrowane w depozycie papierów;

Podpis elektroniczny – dane w postaci elektronicznej, umożliwiające identyfikację osoby oraz gwarantujące jednoznaczność i niezmienność składanego przez tę osobę oświadczenia, dyspozycji lub wniosku;

Pozycja skorelowana – pozycją skorelowaną do pozycji krótkiej jest pozycja długa, dotycząca praw pochodnych innej serii w ramach tej samej klasy; pozycją skorelowaną do pozycji długiej jest pozycja krótka, dotycząca praw pochodnych innej serii w ramach tej samej klasy;

Prawa pochodne – prawa majątkowe będące papierami wartościowymi, których cena zależy bezpośrednio lub pośrednio od ceny papierów wartościowych, o których mowa w ustawie;

Prawo do otrzymania papierów wartościowych – prawo umożliwiające zobowiązanie się do zbycia papieru wartościowego;

Rekomendacje maklerskie – są to sugestie dotyczące określonych rodzajów instrumentów finansowych, wskazujące na zasadność zakupu lub sprzedaży danego instrumentu albo też na zasadność powstrzymania się od dokonywania czynności, których przedmiotem byłby dany instrument finansowy. Nie są one udzielane bezpłatnie wszystkim klientom, najczęściej wymagane jest posiadanie na rachunku aktywów o określonej wartości;

Rynek regulowany – działający w sposób stały system obrotu instrumentami finansowymi dopuszczonymi do tego obrotu, zapewniający inwestorom powszechny i równy dostęp do informacji rynkowej w tym samym czasie przy kojarzeniu ofert nabycia i zbycia instrumentów finansowych oraz jednakowe warunki nabywania i zbywania tych instrumentów, zorganizowany i podlegający nadzorowi właściwego organu za zasadach określonych w przepisach ustawy, jak również uznany przez państwo członkowskie za spełniający te warunki i wskazany Komisji Europejskiej jako rynek regulowany;

Serwis informacyjny – usługa świadczona przez firmy inwestycyjne polegająca na udostępnianiu danych dotyczących rynku finansowego np. notowania giełdowe on-line, doniesienia agencyjne (Reuters, PAP), analizy przygotowywane przez przedsiębiorcę;

Sesja – sesja giełdowa albo dzień transakcyjny na regulowanym rynku pozagiełdowym;

Warranty – to instrumenty pochodne, które dają inwestorom możliwość zakładania się o przyszłe zmiany poszczególnych papierów wartościowych lub indeksów. Warrantów nie emituje giełda, lecz instytucje finansowe;

Wstępny depozyt zabezpieczający – wartość depozytu zabezpieczającego, jaką zobowiązany jest wnieść klient składający zlecenie nabycia lub wystawienia prawa pochodnego;

Zamknięcie pozycji – otwarcie w tym samym portfelu klienta pozycji przeciwstawnej do pozycji uprzednio zajmowanej; zamknięcie pozycji nie powoduje zajęcia pozycji przeciwstawnej w innym portfelu klienta.

Zlecenie brokerskie – zlecenie lub oferta, a także odpowiedź na ofertę, wystawione przez dom maklerski na podstawie zlecenia klienta i przekazywane na rynek w celu realizacji tego zlecenia, zgodnie z zasadami obrotu na tym rynku;

Zlecenie DDM – zlecenie do dyspozycji upoważnionego pracownika domu maklerskiego, na podstawie którego może wystawić więcej niż jedno zlecenie brokerskie;

Zlecenie maklerskie – oferta kupna lub sprzedaży papierów wartościowych notowanych na giełdzie sporządzona przez członka giełdy w formie określonej przez zarząd giełdy.

III. ANALIZA WZORCÓW UMÓW STOSOWANYCH PRZEZ DOMY MAKLERSKIE

Umowę z domem maklerskim zawiera się w oparciu o wzorzec przygotowany przez przedsiębiorcę. Konsekwencją tego jest fakt, że konsumenci z reguły nie mają możliwości negocjowania postanowień umowy, kształtowania ich treści. Podstawowym wyjątkiem od tej zasady jest możliwość negocjowania wysokości wynagrodzenia domu maklerskiego, w tym zwłaszcza prowizji (w praktyce ta możliwość jest zapewniona tylko dużym inwestorom). Mając na uwadze powyższe spostrzeżenia, umowy takie mogą zostać uznane za typowy wzorzec umowny, w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego (art. 384 kc i nast.).

Przepisy te stanowią generalne ograniczenie jednej z fundamentalnych zasad prawa cywilnego, jaką jest zasada swobody umów. Przyjęto bowiem zasadę, że konsument nie jest związany postanowieniami umowy, które nie były z nim uzgodnione indywidualnie, kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. By dane postanowienie zostało uznane za niedozwolone muszą być spełnione łącznie następujące przesłanki:

1. wzorzec funkcjonuje w obrocie z udziałem konsumentów,
2. postanowienie umowy nie było z nim uzgadniane indywidualnie,
3. postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

1. Postanowienia wyłączające lub istotnie ograniczające odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania (art. 385³ pkt 2 kc)

W pierwszej kolejności należy wskazać postanowienia ograniczające zakres ewentualnej odpowiedzialności domu maklerskiego za szkody poniesione przez konsumenta. Postanowienia takie naruszają jedną z fundamentalnych zasad odpowiedzialności w prawie cywilnym – zasadę pełnego naprawienia szkody (**Dom Maklerski PENETRATOR SA, CA IB Securities SA, Internetowy Dom Maklerski SA, Biuro Maklerskie BGŻ SA**).

1. *Odpowiedzialność IDMSA.PL wobec Klienta nie może przekraczać ani początkowej wartości Pakietu Papierów Wartościowych Klienta, ani kwoty 1 mln PLN.*
2. *W przypadku, w którym CA IB ponosi odpowiedzialność wobec Klienta zgodnie z Umową, w tym Regulaminem oraz obowiązującymi przepisami prawa, odpowiedzialność ta ograniczona jest do strat.*

Kolejną grupę stanowią postanowienia mogące całkowicie wyłączać odpowiedzialność za szkody poniesione przez klientów. Dom maklerski jest zobowiązany do zachowania należytej staranności przy wykonywaniu zobowiązania (art. 355 kc). Jest to podstawowa zasada wskazująca na sposób działania stron umowy. Jakkolwiek w odniesieniu do zacytowanych poniżej postanowień odnoszących się do odpowiedzialności za szkody wynikające z podjęcia decyzji inwestycyjnej w oparciu o rekomendacje udzielone przez maklerów zauważyć należy, że domy maklerskie zastrzegają, że rekomendacje są udzielane z zachowaniem należytej staranności. Postanowienia odnoszące się do kwestii odpowiedzialności są z reguły umieszczane w odrębnych punktach wzorca umowy. Tym samym powstaje niebezpieczeństwo wykorzystania tych klauzul w oderwaniu od całości regulacji dotyczącej rekomendacji maklerskich. Oznacza to, że odpowiedzialność domu maklerskiego może być wyłączona również w przypadku rażącego niedbalstwa lub winy umyślnej (**Millenium Dom Maklerski SA, Biuro Maklerskie BISE SA, Dom Maklerski AmerBrokers SA, Biuro Maklerskie BGŻ SA, KBC Securities, Bankowy Dom Maklerski PKO BP SA, Dom Maklerski Banku Handlowego SA, Biuro Maklerskie Banku Przemysłowo-Handlowego PBK SA, DB Securities SA**).

1. *CDM nie ponosi odpowiedzialności za szkody poniesione przez Klienta w wyniku realizacji zleceń DDM.*
2. *Dom maklerski nie ponosi odpowiedzialności za decyzje Inwestora podjęte na podstawie rekomendacji.*
3. *BDM nie gwarantuje uzyskania korzyści oraz nie ponosi odpowiedzialności za decyzje inwestycyjne Klienta podjęte na podstawie udzielonych rekomendacji.*

Domy maklerskie oferują również możliwość składania dyspozycji przy pomocy środków technicznych (w szczególności poprzez sieć internet, a także telefonicznie oraz drogą telefaksową). Wyłączenie odpowiedzialności w przypadku takich usług dotyczy przede wszystkim okoliczności związanych z nieprzyjęciem lub niewykonaniem dyspozycji klienta. Przedmiotem zarzutu jest fakt, iż przedsiębiorca w takiej sytuacji dąży do wyłączenia swojej odpowiedzialności za nienależyte wykonanie zobowiązania mimo, iż na mocy zawartej umowy jest zobowiązany do dokonywania takich czynności. Istotnym dla ustalenia ewentualnej

odpowiedzialności domu maklerskiego jest wskazanie przyczyn wystąpienia okoliczności wskazanych w zakwestionowanych zapisach. W postanowieniach zamieszczane jest często nieostre pojęcie „okoliczności niezależnych od domu maklerskiego”. Termin ten nie jest pojęciem ustawowym. Kodeks cywilny posługuje się terminem „okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi”. Trudno jest określić relację zakresów obu terminów, należy jednak przyjąć, że zakres terminów zamieszczonych we wzorcach jest szerszy. W oparciu o wskazane postanowienia domy maklerskie mogą dążyć do wyłączenia odpowiedzialności w przypadku powstania szkody na skutek nienależytego wykonania zobowiązania będącej następstwem okoliczności, za które ponoszą one odpowiedzialność. Co więcej, w postanowieniach wskazywane są tylko przykładowe katalogi okoliczności, a poprzez zamieszczenie zwrotów takich jak „w szczególności” czy „między innymi” domy maklerskie pozostawiają sobie możliwość wskazania innych, niewymienionych w umowie, przyczyn (**Millenium Dom Maklerski SA, Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska SA, Biuro Maklerskie BISE SA, Beskidzki Dom Maklerski SA, Dom Maklerski PENETRATOR SA, Dom Maklerski BZ WBK SA, ING Securities (Poland) SA, Dom Maklerski AmerBrokers SA, Biuro Maklerskie BGŻ SA, Internetowy Dom Maklerski SA, Centralny Dom Maklerski Pekao SA, KBC Securities, Bankowy Dom Maklerski PKO BP SA, Biuro Maklerskie Banku Przemysłowo-Handlowego PBK SA, Dom Inwestycyjny BRE Banku SA, DB Securities SA**).

1. *CDM ma prawo nie przyjąć dyspozycji Klienta, w tym zleceń kupna i sprzedaży papierów wartościowych, w przypadku wystąpienia trudności natury technicznej.*
2. *Wykonaniu podlegają tylko Dyspozycje prawidłowe pod względem merytorycznym i formalnym. Dom Maklerski może zaniechać realizacji Dyspozycji, jeżeli jego zdaniem, techniczna jakość połączenia telefonicznego w przypadku dyspozycji telefonicznej lub jakość otrzymanej dyspozycji faksowej uniemożliwia prawidłowe zrozumienie ich treści lub budzi w tym zakresie wątpliwości, niezwłocznie w miarę możliwości informując o tym Inwestora.*
3. *Biuro maklerskie nie ponosi odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie dyspozycji złożonej przez Klienta, jeżeli nastąpiło to z przyczyn niezależnych od Biura Maklerskiego, a w szczególności było spowodowane:*
 - *przerwą w pracy serwera służącego do obsługi usługi systemu M@kler,*
 - *czasową niedostępnością serwera służącego do obsługi systemu M@kler,*
 - *awarią techniczną,*
 - *innymi przyczynami.*

-
4. CDM nie odpowiada za szkody wynikłe z okoliczności niezależnych od CDM.
 5. CA IB nie ponosi odpowiedzialności za szkody spowodowane okolicznościami niezależnymi od CA IB, a w szczególności działaniem siły wyższej, decyzjami i zarządzeniami władzy i administracji państwowej, regulacjami i decyzjami GPW, KDPW, działaniami i zaniechaniami GPW, KDPW lub innych podmiotów, a także szkody wynikłe z przyczynienia się Klienta.
 6. DM nie ponosi odpowiedzialności za niezrealizowanie przyjętego zlecenia Klienta z powodu siły wyższej oraz okoliczności niezależnych od DM w szczególności: decyzje organów władzy publicznej, decyzje organów reprezentujących emitenta, awarie sieci telefonicznej lub urządzeń telekomunikacyjnych, przerwa w dostawie energii elektrycznej, pożar.
 7. CDM zastrzega sobie prawo do wstrzymania lub zawieszenia na czas określony działania wybranych funkcji lub całego serwera CDMnet. CDM doloży wszelkich starań, aby przerwy w pracy serwera następowały jedynie z ważnych powodów, a w szczególności:
 - w przypadku wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa i zachowania poufności obrotu,
 - awarii technicznej serwera,
 - modernizacji oprogramowania serwera.
 8. CDM nie odpowiada za szkody wynikłe z :
 - a) wykonania dyspozycji Klienta zgodnie z ich treścią,
 - b) niewykonania lub nienależytego wykonania dyspozycji Klienta spowodowanego zakłóceniami teletransmisyjnymi,
 - c) trudności telekomunikacyjnych w połączeniu się z CDM,
 - d) użycia przez osobę trzecią, choćby bez zgody Klienta, klucza prywatnego,
 - e) okoliczności niezależnych od CDM.
 9. Dom Maklerski świadczy usługi brokerskie z należytą starannością zawodową i nie ponosi odpowiedzialności za szkody wynikłe z okoliczności niezawinionych lub niezależnych od Domu Maklerskiego.

Część wzorców zawiera klauzule wyłączające odpowiedzialność domu maklerskiego za nieterminowe rozliczenie transakcji z przyczyn leżących po stronie osób trzecich. Przepisy kodeksu cywilnego pozwalają wyróżnić dwie kategorie „osób trzecich”, o jakich może być mowa w tym zapisie.

Po pierwsze są to podmioty, za działania których dom maklerski ponosi odpowiedzialność, po drugie podmioty, za działania których dom maklerski tej odpowiedzialności nie będzie ponosić. Do pierwszej grupy można zaliczyć podmioty, z pomocą których dom maklerski wykonuje zobowiązanie oraz podmioty, którym powierza wykonanie zobowiązania. Mimo, iż dokonując interpretacji tego postanowienia, podmioty te można by określić jako „osoby trzecie”, to zgodnie z treścią art. 474 kc dom maklerski ponosi odpowiedzialność za ich działania. Co więcej jest ona w takim przypadku bardzo surowa gdyż opiera się ona na zasadzie ryzyka.

Drugą grupę stanowią podmioty niemieszczące się w granicach wyznaczonych przez art. 474 kc. Za działania takich podmiotów dom maklerski co do zasady nie będzie ponosił odpowiedzialności. Można jednak przyjąć, iż od tej zasady istnieją wyjątki. Tytułem przykładu można wskazać działanie „osoby trzeciej”, która nie będąc w żaden sposób związana z dokonywaniem rozliczeń wpłynie (bezprawnie) na tok czynności podejmowanych przez dom maklerski. W takim przypadku odpowiedzialność domu maklerskiego wiązać się może z niedołożeniem należytej staranności w organizacji funkcjonowania przedsiębiorstwa, a przez to powstaniem możliwości do dokonania takiej ingerencji. Treść postanowienia sugeruje, iż wyłączenie odpowiedzialności ma charakter generalny, a tym samym obejmuje przypadki, w których dom maklerski tę odpowiedzialność ponosi. (**Dom Maklerski BZ WBK SA, ING Securities (Poland) SA**).

ING Securities SA nie odpowiada za nieterminowe rozliczenie zawartych transakcji z przyczyn leżących po stronie osób trzecich.

Postanowienia wyłączające odpowiedzialność za szkody spowodowane posłużeniem się indywidualnymi zabezpieczeniami klienta (np. hasło, karta). Domy maklerskie wyłączają całkowicie odpowiedzialność w takich przypadkach. Wyłączenie takie jest jednak zbyt daleko idące. Klient może powziąć informację o możliwości posłużenia się przez osobę nieuprawnioną kartą, hasłem itp. W takim przypadku może on powiadomić o tym fakcie biuro maklerskie, które winno podjąć działania zmierzające do uniemożliwienia wykorzystania tych informacji przez osobę nieuprawnioną. Kwestionowane postanowienie w żaden sposób nie odnosi się do takiej sytuacji, a więc możliwym jest przyjęcie, iż odpowiedzialność domu maklerskiego wyłączona byłaby i w takim wypadku (**Biuro Maklerskie BISE SA, Centralny Dom Maklerski Pekao SA**).

1. Klient zwalnia Biuro Maklerskie z odpowiedzialności za ewentualne szkody będące następstwem posłużenia się przez osoby nieuprawnione hasłem identyfikacyjnym Klienta lub elementami identyfikacyjnymi (...), jeżeli ich ujawnienie lub wykorzystanie nastąpiło wskutek okoliczności niezawinionych przez Biuro Maklerskie.
2. CDM nie ponosi odpowiedzialności za szkody spowodowane posługiwaniem się kartą „Makler” przez osoby nieuprawnione.
3. CDM nie ponosi odpowiedzialności za szkody będące następstwem zniszczenia lub utracenia karty „Makler”, a powstałe przed upływem 2 dni roboczych od dnia zawiadomienia CDM o jej utracie lub zniszczeniu.

Postanowienia wyłączające odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania polegającego na udostępnianiu serwisów informacyjnych oraz za szkody, jakie ponieść mogą klienci domów maklerskich podejmujący decyzje w oparciu o dane przekazywane poprzez serwisy (**Millenium Dom Maklerski SA, Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A, Beskidzki Dom Maklerski SA, ING Securities (Poland) SA, Biuro Maklerskie BGŻ SA, KBC Securities, Dom Inwestycyjny BRE Banku SA**).

1. W uzasadnionych przypadkach Dom Maklerski ma prawo do przerywania pracy serwisu informacyjnego w trybie natychmiastowym, w szczególności z powodu:
 - a) awarii serwera obsługującego Serwis informacyjny
 - b) modernizacji serwera oraz oprogramowania
 - c) wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa i poufności
2. Dom Maklerski może czasowo przerwać udostępnianie poszczególnych części składowych Serwisu informacyjnego.
3. Dom Maklerski nie ponosi odpowiedzialności za:
 - (1) trudności w uzyskaniu połączenia z Serwisem informacyjnym,
 - (2) treści informacji przekazywanych za pośrednictwem Serwisu informacyjnego, z zastrzeżeniem ust. 3,
 - (3) opóźnienia w przekazywaniu informacji za pośrednictwem Serwisu informacyjnego,

- (4) brak możliwości korzystania lub wystąpienie innego rodzaju utrudnień podczas korzystania z Serwisu informacyjnego powstałych na skutek nie spełnienia przez Użytkownika minimalnych wymogów lub z przyczyn niezależnych od Domu Maklerskiego,*
 - (5) wystąpienie zdarzeń(uzasadniających prawo do przerwania pracy Serwisu informacyjnego) opisanych w par. 92*
4. *Spółka nie odpowiada za szkody spowodowane przerwami lub innymi nieprawidłowościami w udostępnianiu serwisów, w tym serwisów czasu rzeczywistego.*

2. Postanowienia dotyczące ustalania właściwości sądu w przypadku rozstrzygania sporów wynikających z zawartych umów (art. 385³ pkt 23 kc)

Większość domów maklerskich zastrzega, że do rozpoznawania spraw wynikających ze sporów powstałych w związku z realizacją umowy właściwy jest sąd właściwy dla ich siedziby. Tymczasem przepisy kodeksu postępowania cywilnego (kpc) jednoznacznie wskazują, który sąd jest właściwy miejscowo. Zasadą jest to, że sądem właściwym miejscowo jest sąd właściwości ogólnej pozwanego. Tak więc w przypadku, gdy pozwanym będzie konsument, sądem miejscowo właściwym będzie sąd, w okręgu którego konsument ma miejsce zamieszkania (art. 27 kpc) albo, w przypadku braku miejsca zamieszkania w Polsce, miejsce pobytu albo ostatniego zamieszkania w Polsce (art. 28 kpc). Kwestię właściwości miejscowej dla roszczeń z umów reguluje art. 34 kpc. Powództwo takie można wytoczyć przed sądem miejsca wykonania umowy. Również w tym wypadku może się okazać, że będzie to sąd inny niż wskazany przez dany dom maklerski w kwestionowanym postanowieniu.

Należy zauważyć, że Sąd Antymonopolowy (obecnie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów) uznał postanowienie zastrzegające, iż sądem właściwym do rozpoznawania sporów wynikających z danej umowy jest sąd właściwy miejscowo dla siedziby przedsiębiorcy za niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ kc – wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 8 maja 2003 r., sygn. akt XVII Amc 35/01 (**Biuro Maklerskie BISE SA, Beskidzki Dom Maklerski SA, Dom Maklerski PENETRATOR SA, Dom Maklerski BZ WBK SA, ERSTE Securities Polska SA Dom Maklerski, Dom Maklerski AmerBrokers SA, Biuro Maklerskie BGŻ SA, Internetowy Dom Maklerski SA, Centralny Dom Maklerski Pekao SA, Bankowy Dom Maklerski PKO BP SA, Biuro Maklerskie Banku Przemysłowo-Handlowego PBK SA, Dom Inwestycyjny BRE Banku SA, DB Securities SA**).

1. Spory wynikające z Umowy zostają poddane właściwemu rzeczowo sądowi powszechnemu w Warszawie.
2. Sprawy sporne, wynikające z umowy o zarządzanie, rozpoznaje sąd właściwy dla miejsca zawarcia Umowy o zarządzanie.
3. Rozstrzygnięcie wszelkich sporów wynikających z Umowy lub w związku z nią, Strony poddają Sądowi Polubownemu przy Związku Banków Polskich zgodnie z Regulaminem tego Sądu.

**3. Postanowienia nakładające na konsumenta,
który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy,
obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego
(art. 385³ pkt 17 kc)**

Dom maklerski w oparciu o zacytowane poniżej postanowienie może w wypadku zwłoki we wniesieniu opłaty z tytułu zleceń z odroczonym terminem płatności domagać się zapłaty kary w wysokości 0,5% kwoty odroczonej za każdy dzień zwłoki. Urząd wskazuje, że wysokość zastrzeżonej kary jest rażąco wygórowana. Trudno bowiem wskazać możliwość powstania u przedsiębiorcy tak wysokiej szkody. Mając na uwadze fakt, iż wymiar takiej kary umownej jest zależny od upływu czasu, wskazać należy, że po upływie roku kwota należnego świadczenia będzie wynosiła około 180% kwoty odroczonej, a więc blisko dwukrotność sumy dłużnej (**Beskidzki Dom Maklerski SA, Dom Maklerski PENETRATOR SA**).

W przypadku nieterminowego opłacenia zleceń z odroczonym terminem płatności, za każdy dzień zwłoki naliczana jest kara w wysokości 0,5 % kwoty odroczonej.

**4. Postanowienia regulujące prawa i obowiązki konsumenta
w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszające jego interesy
(art. 385¹ § 1 kc)**

Niektóre wzorce zawierają postanowienia naruszające określone w art. 384¹ i art. 384 kc zasady doręczania zmienionych wzorców. W przypadku kształtowania stosunku prawnego między przedsiębiorcą a konsumentem przy użyciu wzorca umowy, doręczenie zgodnie z cytowanym wcześniej art. 384 kodeksu cywilnego (do którego odwołuje się ww. art. 384¹) jest jedynym skutecznym sposobem zawarcia umowy z użyciem wzorca. Doręczenie ma nastąpić *verba legis* przy zawarciu umowy. Stanowi ono najpewniejszy i zarazem najdogodniejszy dla drugiej

strony sposób poinformowania jej o wzorcu. Innym sposobem jest stworzenie możliwości zapoznania się z treścią wzorca w łatwy sposób (udostępnienie wzorca w miejscu łatwo dostępnym dla kontrahentów, proponenta np. wywieszenie wzorca w ogólnie dostępnym pomieszczeniu).

Należy jednak zaznaczyć, iż zgodnie z art. 384 § 2 zdanie drugie kodeksu cywilnego, nie dotyczy to umów zawieranych z udziałem konsumentów, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego (tzw. umów bagatelnych). Umowa o świadczenie usług brokerskich oraz otwierania i prowadzenia rachunku inwestycyjnego nie jest umową bagatelną. Nie jest to umowa zawierana codziennie w celu zaspokojenia bieżących potrzeb. W związku z powyższym, niedoręczenie wzorca umowy przez proponenta w żadnym wypadku nie może mieć zastosowania w umowach między domem maklerskim a konsumentami.

Zgodnie treścią z art. 384¹ kodeksu cywilnego, wymóg doręczenia obowiązuje również w przypadku wydania nowego wzorca lub zmiany już istniejącego w czasie trwania stosunku prawnego o charakterze ciągłym. Doręczenie wzorca polega na wręczeniu lub przesłaniu za potwierdzeniem odbioru konsumentowi dokumentu obejmującego całość wzorca, to jest nie tylko umowy wzorcowej, ale również innych dokumentów jak regulaminy, zarządzenia, warunki ogólne, itp. akty, do których odwołuje się wspomniana umowa. Powyższy obowiązek w takim samym stopniu dotyczy wzorca istniejącego, jak i jego zmian (**Beskidzki Dom Maklerski SA, Dom Maklerski PENETRATOR SA, ING Securities (Poland) SA, Dom Maklerski AmerBrokers SA, Biuro Maklerskie BGŻ SA, Internetowy Dom Maklerski SA, Centralny Dom Maklerski Pekao SA, Bankowy Dom Maklerski PKO BP SA, Dom Maklerski Banku Handlowego SA, DB Securities SA**).

1. *Treść zmian Regulaminu podawana jest do wiadomości Klientów poprzez wywieszenie informacji w siedzibie Domu Inwestycyjnego na co najmniej 7 dni przed wprowadzeniem w życie zmian. Na życzenie Klienta Dom Inwestycyjny może przestać treść zmian listem poleconym na adres Klienta wskazany w karcie informacyjnej.*
2. *Zmiana Regulaminu świadczenia usług brokerskich oraz otwierania i prowadzenia rachunków papierów wartościowych i rachunków pieniężnych następuje poprzez:*
 - (1) *powiadomienie Klienta poprzez wywieszenie zmian regulaminu w POK IDMSA.PL w miejscu ogólnie dostępnym z 21 dniowym wyprzedzeniem. Klient może w ciągu 7 dni wypowiedzieć umowę poprzez złożenie pisemnego oświadczenia,*

(2) doręczenie zmian listem poleconym, za pobraniem opłaty, o której mowa w Taryfie prowizji i opłat.

3. *Dom Maklerski zastrzega sobie prawo do wprowadzenia zmian do Regulaminu. O wszystkich zmianach Dom maklerski informuje Klientów w drodze wywieszenia w POK odpowiednich informacji w miejscach ogólnodostępnych dla Klientów.*

W nielicznych umowach zawarte zostały klauzule wprowadzające do wzorca umowy konstrukcję, która pozwala przyjąć, że pismo zostało doręczone konsumentowi po upływie 7 dni roboczych od daty wysyłki. Jest to zatem swoista fikcja doręczenia. Mając na uwadze fakt, iż nie gwarantuje ona doręczenia przesyłki, a jednocześnie pozwala na podejmowanie działań, tak jak w sytuacji rzeczywistego doręczenia, klauzula ta może prowadzić do zagrożenia interesów konsumentów (**Biuro Maklerskie BISE SA, Dom Maklerski BZ WBK SA, Biuro Maklerskie BGŻ SA, Internetowy Dom Maklerski SA, Biuro Maklerskie Banku Przemysłowo-Handlowego PBK SA, Dom Inwestycyjny BRE Banku SA**).

Przesyłki wysłane na wskazany przez Klienta adres uważa się za doręczone po upływie 7 dni od dnia wysłania.

Domy maklerskie mają obowiązek zawrzeć w regulaminie postanowienia regulujące postępowanie reklamacyjne. Obowiązek taki wynika z § 7 ust. 2 pkt 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2005 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych oraz banków powierniczych (Dz. U. z 2006 r. Nr 2, poz. 8). Procedura reklamacyjna przewidziana w kwestionowanych postanowieniach wyraźnie uprzywilejowuje dom maklerski. Terminy zastrzeżone dla obu stron kontraktu są bardzo zróżnicowane. Klient ma złożyć skargę w terminie tygodnia od daty powzięcia wiadomości o fakcie niewykonania lub nienależytego wykonania zlecenia lub dyspozycji, a w przypadku jej rozstrzygnięcia w sposób niezgodny z jego żądaniem w ciągu 14 dni może złożyć odwołanie. Tymczasem dom maklerski ma nawet dwa miesiące na rozpatrzenie skargi, a termin na rozpatrzenie odwołania nie został określony. Mając na uwadze fakt, iż to dom maklerski jest profesjonalistą rozwiązanie takie może budzić uzasadnione wątpliwości (**Centralny Dom Maklerski Pekao SA, podobny zapis Dom Maklerski AmerBrokers SA**).

1. *Skargi dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania zlecenia lub dyspozycji, Klient może składać w terminie tygodnia od powzięcia informacji o tym fakcie, a w każdym razie nie później niż w terminie sześciu tygodni od daty, w której zlecenie lub dyspozycja powinny być wykonane.*
2. *CDM rozpatruje złożoną skargę w terminie 1 miesiąca od dnia jej otrzymania.*

3. W sprawach szczególnie skomplikowanych termin 1 miesiąca może ulec przedłużeniu o 1 miesiąc.

Część wzorców umów zawiera postanowienia, na podstawie których domy maklerskie zastrzegają sobie prawo odmowy zawarcia umowy. Przedmiotem zarzutu jest fakt, iż przedsiębiorcy w żaden sposób nie wskazują przyczyn możliwej odmowy, a często zastrzegają, że mogą uczynić to bez podania przyczyny. Decyzja ma w takim przypadku charakter arbitralny. Mając na uwadze fakt, iż oferta zawarcia umowy jest skierowana do nieokreślonego kręgu odbiorców postanowienie takie należy uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami (**Millenium Dom Maklerski SA, Beskidzki Dom Maklerski SA, Dom Maklerski PENETRATOR SA, Internetowy Dom Maklerski SA, KBC Securities, Dom Maklerski Banku Handlowego SA, CA IB Securities SA, Biuro Maklerskie Banku Przemysłowo-Handlowego PBK SA**).

Dom Maklerski może odmówić zawarcia umowy z poszczególnymi klientami (...).

W jednym z badanych wzorców znalazło się postanowienie stanowiące podstawę przyjętej przez dom maklerski ogólnej zasady niezwracania opłat (w szczególności opłat za prowadzenie rachunku, prowizji) wniesionych przez klienta z tytułu świadczonych usług, mimo iż opłaty takie w niektórych przypadkach mogłyby zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego podlegać zwrotowi. Tytułem przykładu można wskazać na obowiązek dokonania zwrotu prowizji w przypadku, gdyby zlecenie wykonane zostało niezgodnie z jego treścią (np. na skutek pomyłki maklera dokonałoby zakupu większej ilości akcji), a część pobranej prowizji byłaby świadczeniem nienależnym. Wątpliwości też budzić może fakt, iż opłata pobierana za prowadzenie rachunku (zwłaszcza, gdy jest to opłata roczna lub półroczna) zgodnie z treścią zakwestionowanego postanowienia nie byłaby zwracana w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy. W takiej sytuacji dochodziłoby do zachwiania ekwiwalentności świadczeń obu stron umowy, gdyż klient rezygnując z korzystania z usług danego domu maklerskiego w ciągu roku dokonywałby zapłaty za cały rok. Ustanowiona na mocy tego postanowienia zasada narusza dobre obyczaje takie jak zaufanie stron kontraktu i poszanowanie interesów drugiej strony umowy (**Biuro Maklerskie BISE SA**).

Prowizje i opłaty pobrane zgodnie z Taryfą lub na podstawie odrębnych umów nie podlegają zwrotowi.

Postanowienie naruszające zasady określające sposób przetwarzania danych osobowych klientów wskazany w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych. Wykorzystywanie danych w celach innych niż związanych bezpośrednio z wykonywaniem umowy wymaga odrębnej zgody wyrażonej przez konsumenta (**Millenium Dom Maklerski SA**).

Inwestor wyraża zgodę na przetwarzanie jego danych osobowych w celach marketingowych i promocyjnych związanych ze świadczeniem przez Dom Maklerski usług brokerskich.

IV. WNIOSKI KOŃCOWE

W trakcie kontroli przebadano wzorce stosowane przez 19 przedsiębiorców. We wzorcach wszystkich zbadanych domów maklerskich stwierdzono klauzule mogące stanowić niedozwolone postanowienia umowne. Mając na uwadze powyższe spostrzeżenia, Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi, działając na podstawie upoważnienia Prezesa Urzędu, podjęła odpowiednie działania w celu wyeliminowania zauważonych nieprawidłowości. Na dzień sporządzenia raportu przygotowane zostały wezwania przedsądowe do wszystkich 19 przedsiębiorców. W przypadku, gdyby przedsiębiorcy nie dokonali zmian zapisów mogących stanowić niedozwolone klauzule umowne, Prezes Urzędu wytoczy przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie powództwa o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone.

W toku prowadzonych postępowań domy maklerskie przekazały informację o podjęciu dyskusji obejmującej zarzuty stawiane przez Prezesa Urzędu na forum skupiającej je organizacji – Izby Domów Maklerskich. Mając na uwadze tę okoliczność, domniemywać należy, że uwagi przekazywane w toku postępowań zostaną również uwzględnione przez pozostałe podmioty prowadzące działalność na badanym rynku.

W dniu 24 października 2005 r. weszły w życie trzy ustawy, które zastąpiły dotychczasowe akty prawne regulujące zasady funkcjonowania badanych podmiotów. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi została uchylona. Obecnie działalność rynku kapitałowego regulują przepisy: ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych.

Kontroli wzorców umownych dokonano w okresie obowiązywania poprzedniej regulacji, jednak ocena postanowień wzorców umownych w świetle przepisów dotyczących niedozwolonych postanowień umownych zachowała pełną aktualność w obecnym stanie prawnym.